

१९६० पूर्वीचे राजकारण

- ब्राह्मणेत्तर चळवळ
- ब्राह्मणेत्तर चळवळच्या उदयाची कारणे
- ब्राह्मणेत्तर चळवळचे परिणाम
- संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ
- संयुक्त महाराष्ट्र निर्मितीतील अडथळे
- संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे मूल्यमापन

ब्राह्मणेतर चळवळ :-

“ वर्णव्यवस्थेच्या विषमतेविरुद्धचा लढा ”

ब्राह्मणेतर चळवळच्या उदयाची कारणे :-

- 1) वरिष्ठ वर्णीयांचे वर्चस्व
- 2) समाजरचनेतील विषमता
- 3) नव्या विचारसरणीचा उदय
- 4) उच्चवर्णियांचा समाजसुधारणेस विरोध
- 5) सत्यशोधक समाजाचे प्रभावी कार्य
- 6) राजकारणातील बदल

ब्राह्मणेतर चळवळचे परिणाम

- 1) बहुजन समाजाचा राजकीय क्षितिजावर उदय
- 2) बहुजन समाजाचे संघटन
- 3) ब्राह्मण ब्राह्मणेतर संघर्ष
- 4) मराठा नेतृत्वाचा उदय
- 5) काँग्रेसची भूमिका
- 6) सवर्णांच्या प्रभावात घट

संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ :

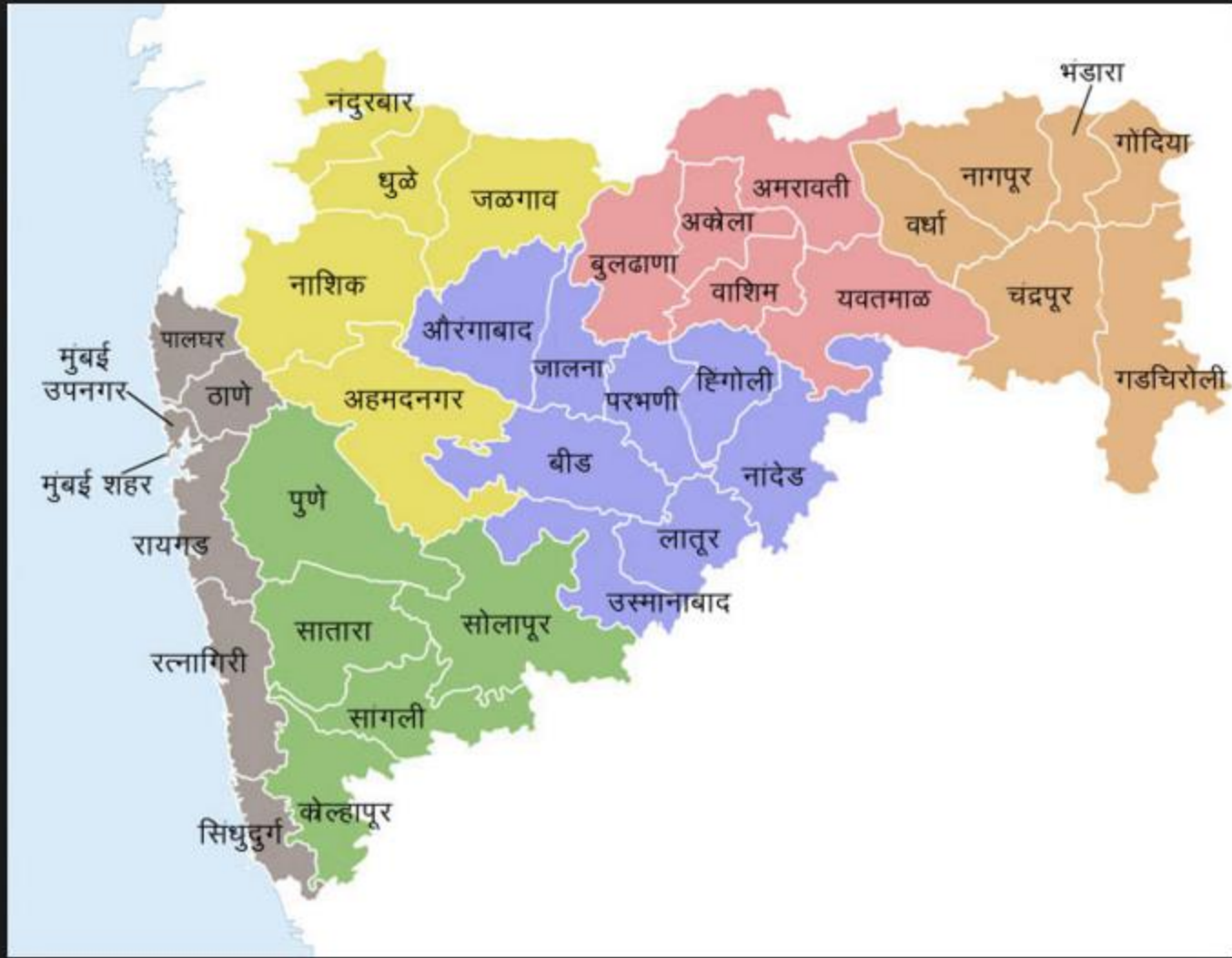
- 1) १९४६ चे बेळगावचे साहित्य संमेलन
- 2) संयुक्त महाराष्ट्र परिषदेची स्थापना
- 3) दार कमिशन
- 4) अकोला करार
- 5) जे. व्ही. पी समिती
- 6) नागपूर करार
- 7) राज्यपुनर्रचना आयोग
- 8) द्विभाषिक राज्याची निर्मिती
- 9) संयुक्त महाराष्ट्र समितीची स्थापना
- 10) संयुक्त महाराष्ट्राची निर्मिती

संयुक्त महाराष्ट्र निर्मितीतील अडथळे:-

- 1)राष्ट्रीय नेत्यांचा दृष्टिकोन
- 2)विदर्भीय नेत्यांची स्वतंत्र राज्याची भूमिका
- 3)हैद्राबादी संस्कृतीचे वेगळेपण
- 4)मुंबईचे स्थान
- 5)मोरारजी देसाईचा कार्यकाळ

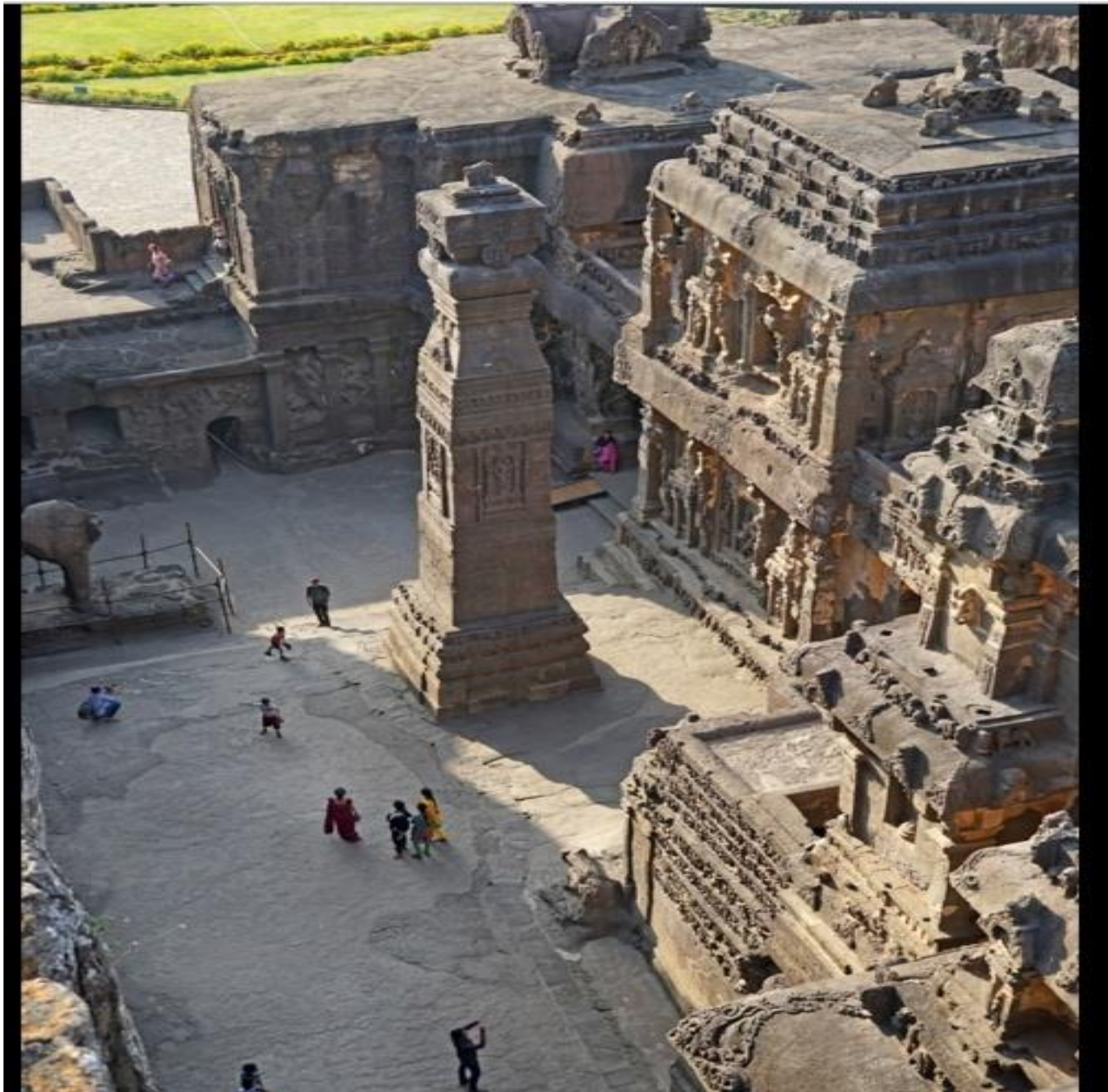
संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे मूल्यमापन:-

- 1) मुंबईसह महाराष्ट्राची निर्मिती
- 2) विरोधी पक्षांचे कार्य
- 3) संयुक्त महाराष्ट्र समितीचे तीव्र आंदोलन
- 4) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीची अस्मिता
- 5) राजकीय स्थैर्य
- 6) महाराष्ट्रीयन लोकांचा राष्ट्रीय अभिमान

१२ मे १९४६ ग. त्र्य. माडखोलकर
२८ जुलै १९४६
१७ जून १९४७ एस. के. दार
१३ डिसेंबर १९४८
८ ऑगस्ट १९४७
२९ डिसेंबर १९४८
५ एप्रिल १९४९
२८ सप्टेंबर १९५३
२२ डिसेंबर १९५३
१० ऑक्टोबर १९५५